

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

ПСИХОЛОГІЯ І ОСОБИСТІТЬ

Науковий журнал

Заснований у травні 2011 року

Виходить два рази на рік

№ 2 (22)

2022

Полтава – Київ
2022

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University
G. S. Kostiuk Institute of Psychology at National Academy
of Educational Sciences of Ukraine

PSYCHOLOGY AND PERSONALITY

Scholarly Journal

Founded in May 2011

Biannual

**№ 2 (22)
2022**

Poltava – Kyiv
2022

ISSN 2226-4078 (Print)
ISSN 2410-3527 (Online)
УДК 159.9 + 37.015.311 (051)
https://doi.org/10.33989/2226-4078.2022.1

Засновники

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України

*Затверджено вченою радою Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка, протокол № 2 від 29.09.2022 р.*

Головний редактор

Бочелюк В. Й. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Запорізька політехніка».

Заступники головного редактора

Седих К. В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Тітов І. Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Відповідальний секретар

Лаврінченко В. А. – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Редакційна колегія

Aqeel M. – Lecturer, Department of Psychology, Foundation University, Rawalpindi Campus, Pakistan.

Giacomuzzi S. – Dr., Professor, Free University of Bolzano, Italy.

Stelcer B. – Dr., Ass. Professor, Karol Marcinkowski University of Medical Sciences, Poland.

Дзюба Т. М. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Власова О. І. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології розвитку, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Коваленко О. Г. – доктор психологічних наук, професор, головний науковий відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені І. А. Зязюна НАПН України.

Кочарян О. С. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психологічного консультування і психотерапії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Кряже І. В. – доктор психологічних наук, професор кафедри прикладної психології, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.

Кузікова С. Б. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Кузнецов М. А. – доктор психологічних наук, професор кафедри практичної психології, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.

Морзун В. Ф. – кандидат психологічних наук, професор кафедри психології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Полянничко О. М. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри спорту та фітнесу Київського університету імені Бориса Грінченка.

Співак Л. М. – доктор психологічних наук, професор кафедри теоретичної та консультативної психології, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

Холмуденко Т. Б. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Шандрук С. К. – доктор психологічних наук, професор кафедри психології та соціальної роботи, Тернопільського національного економічного університету.

Швалб Ю. М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії екологічної психології, Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України.

Шестопалова Л. Ф. – доктор психологічних наук, професор, завідувач відділом медичної психології, Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ №23463-13303ПР від 2.07.2018 р.

*Журнал внесено до Переліку наукових фахових видань України з психології, категорія «Б»
(Наказ Міністерства освіти і науки України №409 від 17.03.2020 р.)*

Журнал внесено / проіндексовано в таких наукометричних базах: Google Scholar, Index Copernicus, Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Bible, Open Academic Journals Index (OAJI), OpenAIRE.

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022

© Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022

УДК 159.97

© Г. В. Католик, Ю. Біннебесель М., 2022

orcid.org/0000-0002-2169-0018

orcid.org/0000-0003-2533-6013

<https://doi.org/10.33989/2226-4078.2022.2.265502>

КАТОЛИК Галина Вікторівна

*доктор психологічних наук, професор кафедри практичної психології
Львівського державного університету внутрішніх справ*

БІННЕБЕСЕЛЬ Юзеф

*доктор габілітований, професор, Університет Миколи Коперніка
(м. Торунь, Польща)*

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ СЕРІЙНОГО ВБИВЦІ В ІНТРАСУБ'ЕКТИВНОМУ СПРИЙНЯТТІ ПЕРЕСІЧНОГО ГРОМАДЯНИНА

Актуальність цього питання у суспільстві дедалі зростає, бо наростає ситуація війни, насилля, сексуальних перверзій з усіма неймовірно жахливими наслідками, починаючи від дитячих гвалтувань і завершуючи загальним наростанням агресії у масштабах цілого цивілізованого світу. Ми перебуваємо у стані тривалого військового втручання на фоні ще більш тривалої пандемії із постійно зростаючими загрозами соціальної нестабільності та екзистенційної особистісної та соціальної кризи. Усі ці чинники підвищують загальний стан соціальної агресії, яка у свою чергу може стимулювати і стимулює (як показують останні події у Бучі та інших місцях військових дій) осіб, які знаходяться на межі проявів патологічної агресії до активних дій. Тому вибрана тема нашого дослідження, а саме «Психологічний портрет серійного вбивці в інтрасуб'єктивному сприйнятті пересічного громадянина» може виявити нові аспекти цієї проблеми.

Ключові слова: *серійний вбивця, маніяк, «ген воїна», архаїчний характер, архетипний характер, психопатія, імпліцитний зміст, експліцитний зміст.*

Термін «серійний вбивця» укорінено в науковій термінології в 1976 і вперше застосовано для опису особистості Теда Банді. Більшість досліджень показують, що маніяк-убивця починає формуватися в ранньому віці. Садистські нахили присутні вже в ранньому дитинстві, оскільки жорстокість

обумовлена не тільки несприятливою обстановкою в сім'ї, як було прийнято вважати, але й, як недавно з'ясували вчені, генетичною схильністю. Медики і криміналісти поділяють думку, що у особистостей з нестійкою психікою збільшується агресивність навесні і восени, тим самим маніякам властива сезонність, коли вони активізують свою діяльність (Психологічний портрет; Жорстокість до тварин; Feresin, 2009; Расследование «КП»; Как действуют маньяки).

Дослідження опубліковане в науковому часописі *Molecular Psychiatry*, пояснює, можливу причину скоєння більшості жорстоких однотипних злочинів. Зазвичай їх здійснює один і той же «маніяк» і в переважній більшості це представники чоловічої статі. Нейробіологи уперше дослідили генетичний «багаж» якомога більшої кількості людей, які скоювали злочини. Науковці вибрали участь в експерименті 1004 ув'язнених у Фінляндії. З'ясувалося, що у всіх ув'язнених виявлено один або два варіанти гена *CDH13* і так званого «гена воїна» *MAOA*. Чоловіки, які мають повний набір цих генів в 13 разів частіше скоюють особливо тяжкі злочини. Якщо додати до генного коду алкоголь та інші хімічні речовини – рецепт патернів насилля готовий. У цьому дослідженні також знаходимо пояснення специфічно чоловічої агресії, спрямованої в насилля та знищення собі подібних. «Ген воїна» *MAOA* розташований в X-хромосомі: у чоловіків лише одна X-хромосома, а у жінок дві, тому копія з іншої X-хромосоми її «урівноважує» (Tiitonen, Rautiainen, Ollila, 2014).

Звісно апелювати лише до генної структури не доцільно, позаяк соціалізація, компенсація і сублімація дають можливість соціального врівноваження деструктивних парціальних бажань та патернів у людей такого типу. Тому доцільно звернутись до аналізу дитячих нарративів дорослих маніяків, щоб зрозуміти експліцитну частку привнесення соціумом у підкріплення імпліцитних агресивних структур. З метою висвітлення темних плям у цілісному образі серійного вбивці проведено власне наукове дослідження. Теоретико-методологічною базою дослідження стали вітчизняні та зарубіжні наукові доробки вивчення психологічного портрету серійного вбивці: Макдональд Дж., Милаева М., Дуглас Д., Нокс М., Тіхонен І., Католик Г., Шаталова А. та інші. **Мета дослідження** – на

основі теоретичного аналізу та емпіричного дослідження з'ясувати психологічний портрет серійного вбивці в інтрасуб'єктивному сприйнятті пересічного громадянина. **Об'єкт дослідження** – психологічний портрет серійного вбивці; **предмет дослідження** – психологічний портрет серійного вбивці в інтрасуб'єктивному сприйнятті пересічного громадянина. Нами висунуто робочу гіпотезу про те, що для різних верств населення образ серійного вбивці є різним (Католик, Шаталова, 2022; Католик, 2022).

Значимо, що, зокрема, американські вчені мають напрацьований цікавий фактаж стосовно гендерних аспектів серійних вбивць. Цікавими виявились дослідження, які проведено в Пенсильванському університеті під керівництвом доцентки психології Марісси Гаррісон. Проводячи спостереження та досліджуючи науковий матеріал наративів кількох десятків маніяків обох статей вчені констатували, що спосіб їхніх дій носить архаїчний та архетипний характер, який зумовлено еволюційним розвитком однак має різні вектори діяльності, вибору мотиву та жертв. Вчені висунули гіпотезу, що поведінка людей запрограмована моделями життя пращурів та передається з покоління у покоління на рівні ДНК. Це стосується всіх сфер життєдіяльності представників різних рас та професій, у тому числі серійних вбивць (Сатпаєв).

В уявленнях пересічних громадян серійний вбивця дещо стереотипний, цинічний маніпулятор, що в ідеалі керує своїми емоціями, вміє їх приховувати і позиціонувати себе емоційно привабливим, якщо того потребує спокуслива для нього ситуація. Він «зачаровує» свою жертву і навіть їй почуття безпеки та довіри до себе. Опитані респонденти проговорювали, що в їхньому розумінні це дуже стримана і обережна людина, яка здатна жити подвійним життям. Деякі респонденти називають серійника «самозакоханим психопатом» (Мальцев, Саїнчин, Сотула, 2019).

Також одна частина респондентів висловлювала думки, що людину-маньяка можна вирізнити у натовпі за такими ознаками:

- за рисами обличчя;
- за тілобудовою;
- за поведінкою (він може поводитися дещо стривожено у громадських місцях);

- за зовнішнім виглядом (стиль одягу не вирізнятиметься поміж інших людей);
- за дивною поведінкою;
- за пильним і напруженим поглядом.

Інша частина респондентів вважає навпаки, що серійні вбивці ніяк не виділяються з натовпу, іншими словами – серійним вбивцею може виявитися будь хто.

На основі проведеного нами теоретичного аналізу досліджень серійного вбивці побудовано гіпотетичну модель цього людського феномену (див. Рис.1).

До імпліцитних (трансгенераційних та довербальних) змістів особистості серійного вбивці належать його первинні архетипні патерни, архаїчні структури, генетичні схильності до садистичних дій (ген «убивці») в сукупності з високим рівнем агресії. Спільною рисою притаманною як експліцитним так і імпліцитним досвідам, а саме вродженим і набутим рисам особистості є наявність високого інтелекту. Наявність високого інтелекту дає серійному вбивці можливість продумати свої дії у близькій та далекій перспективі, планувати свої злочини до найдрібніших деталей, наприклад, детально вибирати місце та час, коли на вулицях безлюдно, продумати як позбутися знищеного та понівеченого тіла та засобу вбивства, «замести сліди» і зникнути майже безслідно до наступного вбивства.

До експліцитних змістів, які серійний вбивця набуває впродовж свого дитинства та молодості і які вмело використовує під час своєї кривавої кар'єри впродовж усього свого життя, належать: його травматичний досвід, вміння викликати довіру своїх майбутніх жертв до своєї персони, володіння власними емоціями та розуміння емоцій інших людей, вміння маніпулювати людьми, нарцисизм, який демонструє власну самозакоханість та фальшиве уявлення про свою велич, високо розвинене стратегічне мислення і педантичність, що допомагає дотримуватися чітких послідовних дій.

При проведенню пілотажного опитуванні на вулицях міста ми з'ясували, що більшість пересічних громадян схильні до думки, що *«...серійними вбивцями стають люди, що потрапили під вплив жорстокості батьків та соціуму і набули неабиякого травматичного досвіду дитинства, який вони перманентно відпрацьовують в дорослому житті»*.

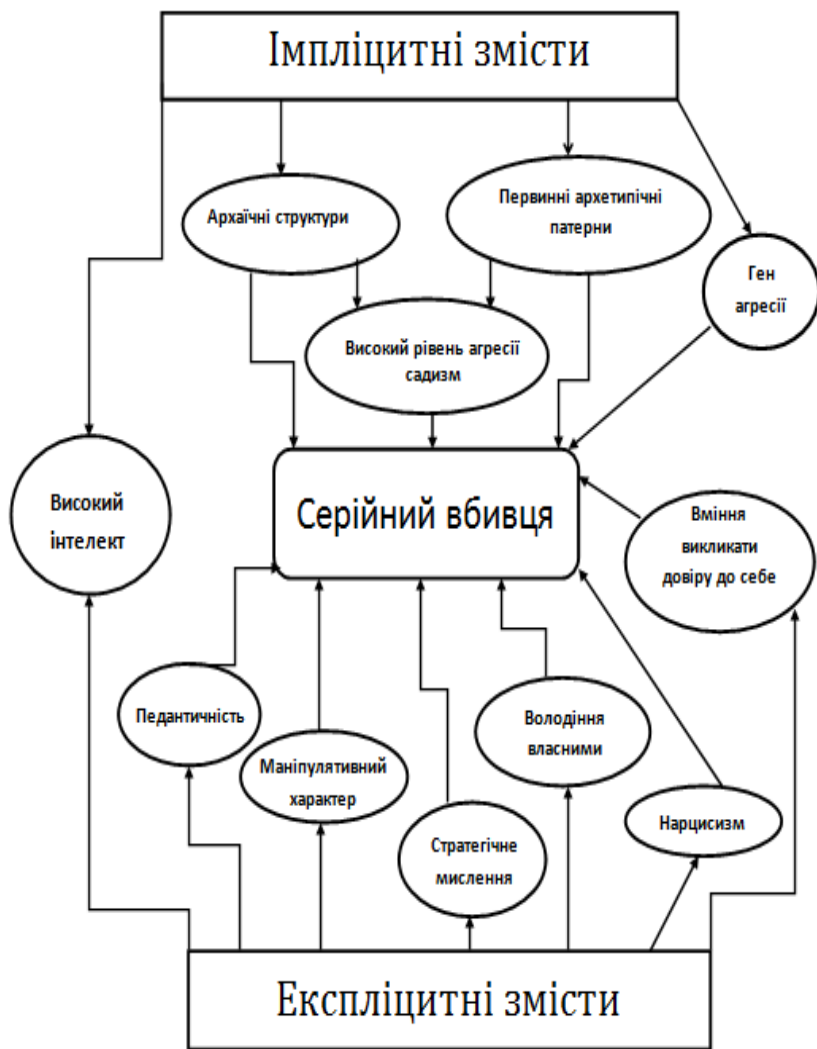

Рис.1. Гіпотетична модель психологічного портрету серійного вбивці (авторка Г. Католик).

Також опитані нами респонденти схиляються до думки, «...що у кожного маніяка у біографії є епізод, коли він або вже народжується з травмою головного мозку або отримує її у

дитинстві, причому травма не обов'язково має фізичний характер». Більшість опитаних нами студентів юридичних та психологічних спеціальностей Львівського державного університету внутрішніх справ мають фантазії «...що, знаходячись у соціумі, серійний вбивця може бути досить приємною й комунікабельною людиною. Він зазвичай знає, як спілкуватись і поводити себе з іншими, тому практично ніхто із співрозмовників не підозрює, ким він є насправді». Також характерним є те, що усі їхні жертви мають певні схожі між собою характеристики, певний типаж, елементи зовнішності та схожу поведінку або вік чи стать. Більшість серійних вбивць мають заблоковану емоційну сферу (або вродженого або набутого характеру), тобто є психопатами або соціопатами, однак вони добре зчитують і аналізують емоції інших і не відчують провини за скоєне.

Зазначимо, що в різних виданнях та дослідженнях психопатія, або як її ще називають «психопатологічний синдром», проявляється у вигляді поєднань таких характерологічних рис: безсердечність відносно оточуючих, відсутність емпатії або вибіркова емпатія (напр., лише до дітей), нездатність до щирого покаяння щодо заподіяної шкоди іншим людям, брехливість, егоцентризм і поверхневність емоційних реакцій (Психологічний портрет; Полунина, Брюн, 2013; Furnham, Richards, Paulhus, 2013; Venables, Hall, Patrick, 2014; Gregory et al.; Католик Г. В., Шаталова, 2022).

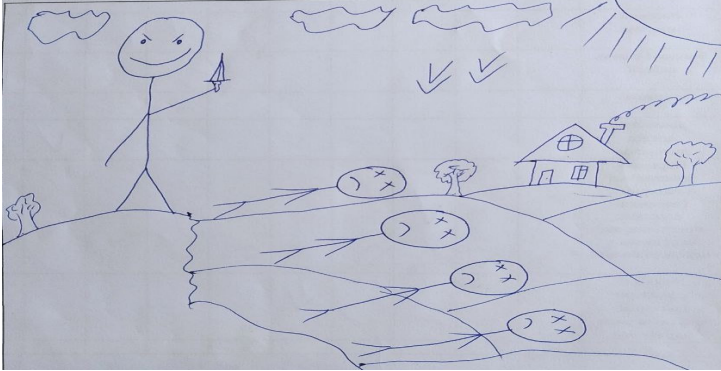
Зазначимо ще деякі визначення психопатії та узагальнимо висновки щодо уявлень людей про особистісні риси маніакального вбивці. Субклінічна психопатія, поряд з макіавеллізмом та субклінічним нарцисизмом, входить в темну тріаду так званих «дурних характерів», яким властиві безсердечність і маніпулятивність (Furnham, Richards, Paulhus, 2013). Психопатію вважають гетерогенним синдромом, який згідно з триединою моделлю, є комбінацією таких фенотипних доменів: «розгальмованість», «сміливість» і «підлість» (Venables, Hall, Patrick, 2014).

Зазначимо, що психопатія не входить в перелік офіційних психіатричних діагнозів МКХ-10, проте в американському DSM-5 вказано, що психопатія і соціопатія є синонімами антисоціального (дисоціального) розладу особистості. Згідно з

альтернативною моделлю DSM-5 (Section III), психопатія може проявитися як особливий варіант антисоціального розладу особистості, проте, в цілому, психопатія не еквівалентна цьому розладу, у тому числі і на нейробіологічному рівні. Власне тому злочинці з психопатологічними схильностями часто не в змозі співчувати іншим, у тому числі й своїм жертвам. Як показує досвід, вони частіше вчиняють рецидив після звільнення від ув'язнення, ніж злочинці без психічних розладів (Хогенбу; Полунина, Брюн, 2013; Furnham, Richards, Paulhus, 2013; Venables, Hall, Patrick, 2014; Gregory et al.; Католик, Шаталова, 2022).

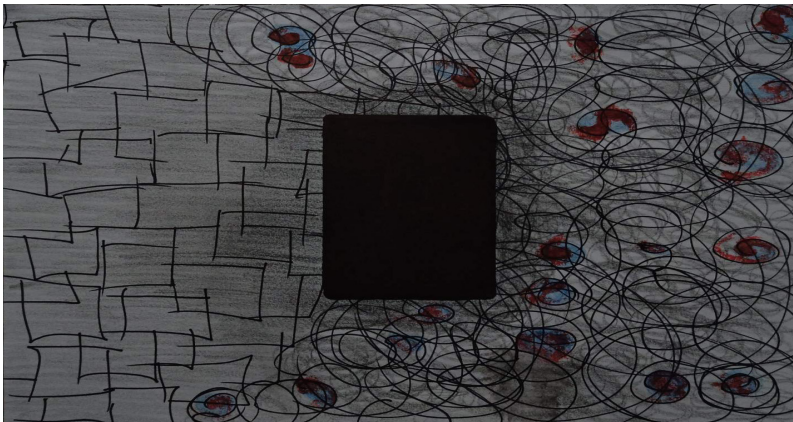
На завершення представимо висновки проведеного нами дослідження серед студентів-психологів та студентів-юристів Львівського державного університету внутрішніх справ на тему «Психологічний портрет серійного вбивці очима обивателя», де детально описано та проаналізовано, який вплив має генетичний фактор на становлення серійного вбивці; встановлено, яка атмосфера у родині та соціумі сприяє розвитку природної жорстокості у дитини та навчає її адаптувати свої емоції для віднайдення контакту зі своїми майбутніми жертвами; розглянуто тріаду Макдональда та інші первинні фактори, на які батькам слід звертати увагу (та ще краще розуміти причини цих феноменів, які можуть спостерігатися у дитини); констатовано, що особливу увагу варто звертати на прояви жорстокості дитини відносно оточуючих людей та тварин, бо це може стати первинним проявом «садистичної натури», який слід скерувати у соціальне русло аби в подальшому садизм не віднайшов свого виходу як інструмент помсти чи втілення образи (Kovalchuk et al., 2021) виявлено гендерні відмінності серійних вбивць; досліджено суб'єктивні уявлення обивателя стосовно образу серійного вбивці; проведено емпіричне дослідження з використанням авторської анкети «Психологічний портрет серійного вбивці», яку створено на основі даних, отриманих при аналізі наукових джерел та інтегровано нами у гіпотетичну модель. Це дало нам змогу зрозуміти настанови студентів різних професійних спрямувань стосовно портрету серійного вбивці. Наступна методика – проєктивна методика «Портрет серійного вбивці очима обивателя» дала нам можливість побачити, як студенти-юристи та студенти-психологи по-різному уявляють

серійних вбивць (Калька, Одинцова, 2020). Перші зображають реальні картини або частини реальних картин життя серійного вбивці (ніж, його обличчя або обличчя його жертви, або його самого у стані переможця поряд з його жертвами).

*Рис.2. «Портрет серійного вбивці очима обивателя».
Рисунок студента-юриста.*

Другі занурюються у внутрішній світ серійного вбивці, зображаючи жах його внутрішнього світу або асоціацію нескінченності його життєвого сценарію.

Рис.3. «Портрет серійного вбивці очима обивателя». Рисунок студента-психолога.

Ще одна задіяна у дослідженні проективна методика «Асоціативний тест К. Г. Юнга» дозволила нам виявити несвідом латентні змісти у досліджуваних обох груп стосовно їх уявлень про психологічний портрет серійника. Вони теж виявились різними: **студентам-юристам**, за результатами нашого тестування, повністю належать **латентні змісти «наслідки діянь» та «засоби вбивства серійного вбивці»**. Власне юристи фокусуються на наслідках діяння серійного вбивці й на тому, як знайти його та покарати. А у психологів виявились латентні змісти **«причини діяння» і «характер самої особистості серійного вбивці»**. Як бачимо імпліцитні особистісні та експліцитні професійно орієнтовані утворення Я-концепції вагомо впливають на інтрасуб'єктивне сприйняття психологічного портрету серійного вбивці пересічним громадянином.

Відтак, досліджено психологічний портрет серійного вбивці в інтрасуб'єктивному сприйнятті пересічного громадянина через призму аналізу досліджень науковців у різних країнах світу, власного опитування громадян Львівської області та емпіричного дослідження, проведеного серед студентів-психологів і студентів-юристів Львівського державного університету внутрішніх справ. Наше емпіричне дослідження підтвердило висунуту гіпотезу, про те, **що для різних верств населення психологічний портрет серійного вбивці є різним.**

Список використаних джерел

- Жорстокість до тварин – тривожний сигнал. Медицина 2.0. URL: www.med2.ru/story.php
- Как действуют маньяки, совершая свои преступления?. URL: moscow-live.ru/events/society/8725-kak-dejjstvujut-manjaki-sovershaja-svoi.html
- Калька Н. М., Одинцова Г. Ю. Емпіричне дослідження особистісних переживань засобами мандалотерапії (під час карантину через пандемію коронавірусу в Україні). *Соціально-правові студії*. 2020. Вип. 3 (9). С. 193–201.
- Католик Г. В. Психологічний портрет серійного вбивці в інтрасуб'єктивному сприйнятті пересічного громадянина. *II Міжнародна наукова конференція «Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки»*. Тернопіль, 21-22 квітня 2022 р. Тернопіль, 2022. С. 34–38.
- Католик Г. В., Шаталова А. О. Психологічний портрет серійного

- вбивці очима обивателя. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стан та тенденції розвитку науки, освіти та суспільства»*, 15 лютого 2022 р. Полтава, 2022. С. 87–92.
- Мальцев О. В., Саїнчин А. С., Сотула А. С. Теоретичні основи розслідування умисних вбивств. Психологічний портрет серійного вбивці. Ottawa : Accent Graphics Communications & Publishing, 2019. 760 с.
- Полунина А. Г., Брюн Е. А. Антисоциальное поведение: пейропсихологические корреляты и роль нейробиологических факторов. *Социальная и клиническая психиатрия*. 2013, Т. 23, № 4. С. 83–90.
- Психологічний портрет серійного вбивці. LIKAR.INFO. URL: www.likar.info/health/articles/
- Расследование «КП»: Почему дети пришли в зоопарк убивать животных?. URL: <https://www.kp.ru/daily/24193/400343/>
- Сатпаев М. Серійні вбивці – чи існує гендерна різниця. URL: <https://uain.press/articles/serijni-vbyvtsi-chy-isnyue-genderna-riznytsya->
- Хогенбу М. Психопаты способны к сопереживанию. Научный отдел Би-би-си. URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Психопатия_\(синдром\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Психопатия_(синдром)).
- Feresin E. Lighter sentence for murderer with 'bad genes'. *Nature*. 2009. <https://doi.org/10.1038/news.2009.1050>
- Furnham A., Richards S. C., Paulhus D. L. The Dark Triad of Personality: A 10 Year Review. *Social and Personality Psychology Compass*. 2013. Vol. 7(3). P. 199–216. <https://doi.org/10.1111/spc3.12018>
- Gregory S., Ffytche D., Simmons A. et al. The Antisocial Brain: Psychopathy Matters A Structural MRI Investigation of Antisocial Male Violent Offenders. URL: <https://www.researchgate.net/publication/>
- Kovalchuk Z., Raievska Y., Beheza L. et al. Socio-psychological features and legal norms of the life of adolescents from distant families of labor migrants. *Amazonia Investiga*. 2021. Vol. 10 (46). P. 79–91. <https://doi.org/10.34069/AI/2021.46.10.7>
- Tiihonen J., Rautiainen MR., Ollila H. et al. Genetic background of extreme violent behavior. *Molecular Psychiatry*. 2014. 28 okt. <https://doi.org/10.1038/mp.2014.130>
- Venables N. C., Hall J. R., Patrick C. J. Differentiating psychopathy from antisocial personality disorder: a triarchic model perspective. *Psychol Med*. 2014. Vol. 44(5). P. 1005-1013. <https://doi.org/10.1017/S003329171300161X>.

References

- Feresin, E. (2009). *Lighter sentence for murderer with 'bad genes'*. *Nature*. Retrieved from <https://doi.org/10.1038/news.2009.1050>
- Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of Personality: A 10 Year Review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199-216. <https://doi.org/10.1111/spc3.12018>
- Gregory, S., Ffytche, D., Simmons, A. et al. *The Antisocial Brain: Psychopathy Matters A Structural MRI Investigation of Antisocial Male Violent Offenders*. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/>
- Hogenbu, M. *Psihopatya sposobny k soperezhivaniyu [Psychopaths are able to sympathize]*. Retrieved from [https://ru.wikipedia.org/wiki/Психопатия_\(синдром\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Психопатия_(синдром))
- Kak dejstvujut man'jaki, sovershaja svoi prestuplenija? [How do maniacs act committing their crimes?]*. Retrieved from moscow-live.ru/events/society/8725-kak-dejstvujut-manjaki-sovershaja-svoi.html
- Kalka, N. M., & Odyntsova, H. Iu. (2020). Empirychne doslidzhennia osobystisnykh perezhivan zasobamy mandaloterapii (pid chas karantynu cherez pandemiu koronavirusu v Ukraini) [Empirical research of personal experiences by means of mandalotherapy (during COVID pandemic carantine in Ukraine)]. *Sotsialno-pravovi studii*, 3(9), 193-201 [in Ukrainian].
- Katolyk, H. V. (2022). Psykholohichniy portret seriinoho vbyvtsi v intrasubiektyvnomu spryiniatti peresichnoho hromadianyna [Psychological portrait of a serial killer in the intersubjective perception of a common citizen]. In *II Mizhnarodna naukova konferentsiia "Voieni konflikti ta tekhnohenni katastrofy: istorychni ta psykholohichni naslidky"*. (p. 34-38). Ternopil [in Ukrainian].
- Katolyk, H. V., & Shatalova, A. O. (2022). Psykholohichniy portret seriinoho vbyvtsi ochyma obyvatelia [Psychological portrait of a serial killer in sight of an ordinary person]. In *Materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii "Stan ta tendentsii rozvytku nauky, osvity ta suspilstva"*. (p. 87-92). Poltava [in Ukrainian].
- Kovalchuk, Z., Raievska, Y., Beheza, L., Ievtushenko, I., & Odyntsova, H. (2021). Socio-psychological features and legal norms of the life of adolescents from distant families of labor migrants. *Amazonia Investiga*, 10(46), 79-91. <https://doi.org/10.34069/AI/2021.46.10.7>

- Maltsev, O. V., Sainchyn, A. S., & Sotula, A. S. (2019). *Teoretychni osnovy rozsliduvannia umysnykh vbyvstv. Psykholohichnyi portret seriinoho vbyvtsi*. Ottawa: Accent Graphics Communications & Publishing.
- Polunina, A. G., & Brjun, E. A. (2013). Antisocial'noe povedenie: pejropsihologicheskie korreljaty i rol' nejobiologicheskikh faktorov. *Social'naja i klinicheskaja psihiatrija*, 23(4), 83-90.
- Psykholohichnyi portret seriinoho vbyvtsi* [Psychological portrait of a serial killer]. Retrieved from www.likar.info/health/articles/ [in Ukrainian].
- Rassledovanie "KP": Pochemu deti prishli v zoopark ubivat' zhivotnyh?* ["KP" investigation: why did kids come to the zoo to kill animals?]. Retrieved from <https://www.kp.ru/daily/24193/400343/>
- Satpaiev, M. *Seriini vbyvtsi - chy isnuie henderna riznytsia* [Serial killers. Does the gender difference exist?]. Retrieved from <https://uain.press/articles/serijni-vbyvtsi-chy-isnuie-genderna-riznytsya-> [in Ukrainian].
- Tiihonen, J., Rautiainen, MR., Ollila, H., Repo-Tiihonen E., Virkkunen M., Palotie A., & Paunio T. (2014). Genetic background of extreme violent behavior. *Molecular Psychiatry*, 28 okt. <https://doi.org/10.1038/mp.2014.130>
- Venables, N. C., Hall, J. R., & Patrick, C. J. (2014). Differentiating psychopathy from antisocial personality disorder: a triarchic model perspective. *Psychol Med.*, 44(5), 1005-1013. doi: 10.1017/S003329171300161X.
- Zhorstokist do varyn - tryvozhnyi syhnal* [Cruelty towards animals is an alarming signal]. Retrieved from www.med2.ru/story.php [in Ukrainian].

H. Katolyk, J. Binnebesel

PSYCHOLOGICAL PORTRAIT OF A SERIAL KILLER IN THE INTRASUBJECTIVE PERCEPTION OF THE ORDINARY CITIZEN

The topic of serial killers is incredibly relevant today, because these people appear everywhere and spread fear and death. Today it is unknown exactly who they are and how many lives have already been taken, and how many more will be taken... The exact number of victims, of some already caught and punished killers, is unknown. The difficulty is also in "hunting" for such people: until a pedantic and attentive maniac makes a mistake, it is difficult to catch him, because he is competent in how to plan the murder, so as not to leave evidence. Unfortunately, investigators, psychiatrists and psychologists still often misunderstand the thinking

of such individuals, which directly affects the quality of the investigation process. Ukraine, as a democratic state, recognizes people, their life and health, honor and dignity, inviolability and security as its top priorities. In fact, this is the greatest social value. Everyone has the inalienable right to life. It is the legal protection of a person from criminal encroachments on life and health, as the most important social values, that the state should provide through its law enforcement agencies. We are in a state of prolonged military intervention amid an even longer pandemic with ever-increasing threats of social instability and existential personal and social crisis. All these factors increase the general state of increasing social aggression, which in turn can stimulate and stimulate (as recent events in Bucha and other places of hostilities show) people who are on the verge of pathological aggression to active action.

Therefore, the chosen topic of our research, namely "Psychological portrait of a serial killer in the intrasubjective perception of the average citizen" may reveal new aspects of this problem.

Key words: *serial killer, maniac, "warrior gene", archaic character, archetypal character, psychopathy, implicit meaning, explicit meaning.*

Надійшла до редакції 2.09.2022 р.